

# Føroysk fólkamentan

## Bókmentir og gransking

*Jóan Pauli Joensen*

Í sambandi við arbeiði mítt á Føroya Fornminnissavni havi eg so við og við skrivað upp upplýsingar um bókmentir, sum er gjerd innan føroyska fólkamentan ella føroyska fólkalívsfrøði.

Bókmentirnar um føroyska fólkamentan og føroyska fólkalívsfrøði eru ógvuliga ymiskar. Fyri ein part er talan um vísindaligar rannsóknir, sum eru útgivnar upp á prent, eisini er talan um bygdasøgur, endurminningar, ferðalýsingar o. s. fr. Bókmentirnar eru ógvuliga ymiskar í dygd og háttalagi innan tey ymisku evnisøkini. Eitt yvirilit verður ongantíð fullkomið, t. d. havi eg ikki tikið við alt tað sum stendur í teimum mongu jólabløðunum og jólabókunum, men annars havi eg roynt at tikið so nógv við av prentaðu bókmentunum sum eg eri komin at og so nógv av teimum óprentaðu, ella slíkum sum bert finnast í fáum fjølritaðum ella avtiknum eintøkum, sum eru til skjals á føroyskum granskingarstovum.

Yvirilitið er skipað soleiðis, at bókmentirnar fyrst verða skipaðar í bólkar, og seinasti partur er skipaður eftir høvundunum í bókstavarøð. Tað er mín vón, at hetta yvirilit kann vísa á, hvat er hent, og hvat hendir innan granskingina av føroyskari fólkamentan, og at áhugað kunnu fáa nyttu burtur úr tí.

---

Sverri Egholm landsbókavørður og Ulf Zachariassen bókavørður hava verið so beinasamir at lisið handritið áðrenn tað fór til prentingar. Teimum og hinum starvsfólkunum á Landsbókasavninum veiti eg mína bestu tøkk fyri hjálp og beinasemi.

*Staðfrøðiligar lýsingar.**Eldri bókmentir.*

Tann fyrsta munagóða prentaða lýsingin av Føroyum er bókin hjá Lucas Jacobsøn Debes: »Færoa et Færoa reserata«, vanliga kallað »Færøernes beskrivelse«, sum kom út í 1673. Bókin er komin út fleiri ferðir síðani tá, m. a. í einum ljósprenti av upprunahandritinum við viðmerkingum eftir Jørgen Rischel í 1963. Umframt »Færøernes beskrivelse« er eitt serligt bind við inngangi og viðmerkingum. Lucas Debes, ið var dani, var prestur í Føroyum 1651—1675.

Í 1699 skrivaði Thomas Tarnovius eina stutta lýsing av Føroyum, sum kortini ikki varð givin út. Hansara lýsing kom fyrstu ferð upp á prent í 1908 við viðmerkingum eftir Jákup Dahl. Men í 1950 kom hon út aftur av nýggjum við dyggum viðmerkingum og inngangi eftir Håkon Hamre.

Tarnovius varð føddur í Rostock. Hann var 12 ára gamal, tá faðir hansara varð prestur í Føroyum. Tarnovius var í Føroyum, til hann var skrivaður inn við Københavns Universitet í 1660. Tað er óvist, um hann hevur verið aftur í Føroyum. Hann varð seinni prestur á Bornholm.

Verkini hjá Lucas Debes og Th. Tarnovius eru tær týðningarmestu keldurnar um føroyska fólkamentan í tíðini undan 1700. Bókin hjá Lucas Debes er størri, men hetta hevur mest sína orsök í, at hann vildi vísa, hvussu nógv hann hevði lisið.

Næsta rættiliga lýsing av Føroyum kemur ikki fyrr enn í 1800. Aftur er tað ein prestur og dani, sum heldur um pennin. Tað er Jørgen Landt, sum gav út bókina: »Forsøg til en Beskrivelse over Færøerne« (1800). Bókin er uppافتurprentað av Einari Joensen í 1955. Umframt náttúrusøgu og landalæru viðger Jørgen Landt eisini føroyskt vinnulív og føroyska fólkamentan. Landt kom sum prestur til Føroya í 1971 og var her í 7 ár. Bók Landts kom út í enskari týðing í 1810.

Kortini hevði studenturin Jens Christian Svabo, prestasonur úr Jansagerði í Miðvági, longu frammanundan skrivað eitt handrit um føroysk viðurskipti. Svabo varð føddur í 1746 og

las í fleiri ár búskap og náttúrusøgu við universitetið í Keypmannahavn, men tók ongantíð prógv. Seinna partin av lívi sínum var hann búsitandi í Føroyum, har hann mest fekst við at kanna føroyskt mál. Orðasavn hansara, har hann hevur umsett tey føroysku orðini til danskt og latín, varð í 1966 útgivið av Chr. Matras. Í 1970 kom 2. bindið við drúgvum inngangi og registari. Í hesum verki eru nógv orð og orðalýsingar av fólkalívsfrøðiligum áhuga. Hóast hetta verk er av stórum týdningi, so er kortini »Indberetninger fra en Reise i Færøe 1781 og 1782« tann sum hevur størri týdning fyri fólkalívsfrøðina. »Indberetninger...« var upprunaliga ikki ætlað at koma upp á prent, men var eitt álit til donsku myndugleikarnar. Handritið hevur kortini ofta verið nýtt m. a. av Jørgen Landt og Niels Winther (1875). Tann mentanarsøguligi parturin av handritinum varð í 1924 givin út av M. A. Jacobsen undir navninum »Føroyaferðin«. M. A. Jacobsen skrivaði fororð til hesa útgávuna, sum er vert at nevna. Í síni heild varð verkið ikki útgivið fyrrenn í 1959 av N. Djurhuus. Útgávan hevur ein langan inngang, viðmerkingar, orða- og navnaskrá. Bókin kom út aftur av nýggjum í 1976. Meðan hann livdi, fekk Svabo kortini prentað eitt og annað, her skal serliga verða nevnd grein hansara um grindadráp (Svabo 1779). Um lív og virki hjá Svabo hevur Reidar Djupedal (1957 ff) skrivað eina sera góða lýsing. Presturin og plantufrøðingurin H. C. Lyngbye var í 1817 í Føroyum og kannaði tara. Í sambandi við hesa ferð fekk hann eisini áhuga fyri føroyskari fólkamentan og hann skrivaði fleiri greinir um hetta evnið (1820, 1820 A, 1822, 1826).

Í 1846 gingu meslingarnir sera ringir í Føroyum. Tveir ungir læknar vórðu sendir til Føroya fyri at hjálpa til undir farsóttini. Annar teirra skrivaði afturkomin til Danmarkar eina socialmedisinska ritgerð um eygleiðingar sínar í Føroyum (Panum 1847). Hann lýsir føroysk viðurskifti sera gjølla sum hann nú einaferð sá tey, so gjølla at fleiri føroyingar, sum løsu í Keypmannahavn, hildu, at hann gekk ov nær. Tá hansara grein seinni av øðrum varð nýtt sum heimild um føroysk

viðurskifti, varð tað nógvum ovboðið, og úrslitið var eitt pennakríggj í donskum bløðum og tíðarritum. Úrslitið av hesum kríggj var ein sera víðfevnandi sannan av føroyskum viðurskiftum, hugsanarhátti, andaligum lívi og fólkamentan í síni heild um miðjuna av 19. øld. Ole Jacobsen magistari hevur savnað hesi rit og givið tey út í ársritinum »Fra Færøerne: Úr Føroyum« 1971, og hevur sjálvur skrivað ein inngang og gjørt viðmerkingar til tilfarið. Av hesum er parturin hjá prestinum H. J. J. Sørensen tann týdningarmesti (1859, 1860). H. J. J. Sørensen var av prestaætt, ættarmenn hansara høvdu í trý ættarlið verið prestar í Føroyum. Sjálvur var hann føddur á Viðareiði í 1818 og varð seinni prestur heima á Sandi, har var hann í 13 ár. Hann hevur sera gott skil á føroyskum viðurskiftum. Hansara »Erindringer fra Færøerne« (1862) eru eisini útgivnar í »Fra Færøerne: Úr Føroyum« 1969 við inngangi eftir Ole Jacobsen. Henda grein er framhald av greinunum frá 1859 og 1860. Tað má sigast at vera ein sera stórir fongur fyri føroyska fólkálívsfrøði, at hetta tilfar er givið út av nýggjum, tað hevur verið ógvuliga lítið nýtt fyrr. Niels Winther (f. 1822 d. 1892) var sakførari, politikari og blaðmaður. Hann var fastbúgvandi í Danmark aftan á 1856. Í 1857 var hann næstan liðugur við bók sína »Færøernes Oldtidshistorie«, men hon varð ikki prentað fyrr enn í 1875. Bókin hevur nágreiniligar kelduvísingar, eitt nágreiniligt innihaldsyvirlit og evnisskrá. Tað var ætlanin hjá høvundinum at lýsa føroyska søgu um endan á 11. øld. Høvundurin hevur ikki altíð dugað at mett um heimildirnar, so í so máta er nógv at finnast at, men tað, at hann nýtir fólkaminni og dømi um lívshátt frá síni egnu tíð til at lýsa tað farna, ger, at bókin, sum kanska er av ivasomum týdningi fyri ein søgumann, kann fáa týdning fyri fólkálívsfrøðina.

Tað skuldi næstan verið óneyðugt at nevnt V. U. Hammershaimb: »Færøsk Anthologi« (1891). Í hesum frálíka verki verða flestu partarnir av føroyskari fólkamentan lýstir. Hon er uppافتurprentað í 1947 og í 1969.

Tað eru fleiri prentaðar ferðalýsingar, dagbøkur o. t., um

ferðir til Føroya, men tað er ikki pláss til at umrøða hvørja einstaka í hesum viðfangi, í staðin verður víst til bókmenta-yvirlitið í verkinum »Føroyar« II, 1958 bls. 285.

### *Nýggjar bókmentir.*

Føroyar hava síðani verkið kom út á fyrsta sinni verið umrøddar í J. P. Trap: Danmark. Seinasta útgávan er frá 1968. Har er eitt alment yvirlit yvir Føroyar, staðfrøðiligar upplýsingar um allar bygdir í Føroyum. Annars eru verk Daniels Bruun (1901, 1902, 1902 A, 1902 B, 1903, 1904, 1906, 1906 A, 1907, 1915—1922) av týðningi, serliga bókin »Fra de færøske bygder« (1929). Í hesi bók eru fleiri av fyrru greinum hansara prentaðar uppáftur. Bruun var kapteynur í danska herinum; umframt uppmátingar stílaði hann eisini fyri fornfrøðiligum útgrevstrum í Føroyum, Íslandi og Grønlandi.

Undir seinna veraldarbardaga var enski náttúrufrøðingurin Kenneth Williamson í Føroyum sum hermaður, her varð hann giftur við føroyskari gentu. Aftan á bardagalok gav hann út bókina »The Atlantic Islands. A Study of Faroe Life and Scene« (1948). Bókin er høvuðsverkið á enskum um føroyska fólkamentan. Hon er økt og uppáfturprentað í 1970.

Tvey ár aftaná varð verkið »Livet paa Færøerne« (1950) givið út undir ritstjórn H. A. Djurhuus. Av størri týðningi er kortini verkið »Føroyar«/»Færøerne«. Hetta verk varð í 1958 givið út í tveimum bindum samstundis á føroyskum og donskum. Hetta er enn eitt av høvuðsverkunum um føroyska fólkamentan.

Bókin hjá Aage H. Kampp: »Færøerne, Folk og Erhverv« (1950) eigur eisini at verða nevnd. Høvundurin er mentanarlandafrøðingur. Bókin er komin út í fleiri útgávum, seinast í 1974. Av lættlisnum yvirlitsverkum um Føroyar kunnu nevast Jørgen-Frantz Jacobsen: »Færøerne. Natur og Folk« (1936), útgivið av nýggjum í 1953 og 1970, Sverre Stove og Jacob Jacobsen: »Færøyan« 1944 og »Færøerne« sum danska ferðamannafelagið gav út í 1950. Tað eru fyri tað mesta føroyingar, sum hava skrivað hesa bókina. Eisini eigur bókin hjá

Olov Isakson og Sören Hallgren: »Færöbilder« (1976) at verða nevnd. At enda skal verða nevnt, at nr. 1, 1977 Jordens Folk, tíðarrit útgivið av Dansk Etnografisk Forening, er um Føroyar.

### *Bygdasøgur.*

Sum tann fyrsta av sínum slag er bókin hjá Mikkjali á Ryggi: »Miðvinga søga«, sum kom út í 1940. Hetta er tann fyrsta bygdasøgan. Seinni eru komnar út fleiri bygdasøgur (Robert Joensen 1942, Jóan Chr. Poulsen 1947, Edw. Hjalt 1953, Ludvig Petersen 1963, Poul A. Petersen 1966, Símun Hansen 1971 ff, Poul Andreassen 1977, H. J. Sigvardsen 1978, N. J. Arge 1978). Tað vanliga er, at ættar- og húsasøga verður viðgjørð í bygdasøgunum, tað verður eisini greitt frá brøgdum og serligum hendingum. Eisini eru í bygdasøgum viðhvørt góðar fólkalívslýsingar og sagnir. Høvundarnir nýta tað tilfar, sum teir fáa fatur á, ofta skjalatilfar, men eisini frásagnir av manna munni. Í hesum bólki kunnu vit eisini nevna tær bøkur, sum mest eru at meta sum endurminningar, har høvundurin greiðir frá tí, sum hann minnst úr heimbygd síni. Fyri fólkalívfrøðina eru hesar bøkur av alstórum virði. Her skulu serliga bøkurnar eftir Rasmus Rasmussen 1949, Jóannes Patursson 1966 og Sámal Johansen 1971 verða nevndar. Her skulu eisini endurminningarnar hjá Heðin Brú nevast. Tær eru prentaðar í Varðanum síðani 1972 ff.

Jóhanna Maria Skylv Hansen hevur skrivað nógv um føroyskan lívshátt og siðvenju. Verk hennara er givið út í bókunum »Gamlar gøtur« og fevnir um 4 bind. Hjá henni finna vit fleiri ofta sera stuttar lýsingar av fólkalívnum, men við hvørt eisini longri frágreiðingar, t. d. um matgerð. Hon skrivar fyri tað mesta við dønum úr Mykinesi og í Nólsoy (1950 ff). Maria Eide Petersen hevur skrivað tvær bøkur »Konglar« (1973) og »Rekar« (1977). Hesar eru ikki ólíkar bókunum hjá Jóhannu Mariu Skylv Hansen. Hon skrivar serliga um Nólsoy og Funning. Verk teirra eru av stórum týðningi fyri fólkalívfrøðina.

Bókin hjá Janusi Mohr »Lív og lutir. Frásagnir úr Hoyvík

og Hvítanesi» (1974) er sermerkt á mangan hátt. Bókin er sett saman av avskrivaðum bandupptøkum, sum Janus Mohr hevur gjørt av frásøgnum frá faðir sínum Olafi Mohr. Hetta økir sjálvandi heimildarvirðið av bókini, men ger hana ikki altíð so lætta at lesa.

### *Serstøk evni.*

Tarnovius 1950, Debes 1673, Landt 1800, Svabo 1959, Sørensen 1859, 1860, 1862, Hammershaimb 1891 viðgera í tí, sum teir hava skrivað, at kalla øll evni innan føroyska fólkamentan, og eigur tað at vera farið til teirra í næstan øllum viðvíkjandi føroyskari fólkamentan. Altfevnandi eru eisini fleiri nýggjari verk, t. d. Bruun 1929 og Williamson 1948.

### *Bygdin.*

Ein mentanarlandalærulig greining av teimum føroysku bygdatýpunum er at finna hjá Nielung (1968). Doktoraritgerðin hjá Chr. Matras (1932): »Stednavne på de færøske Norðuroyar« er enn eitt týðningarmikið verk um búsetingarsøgna. Arne Thorsteinsson hevur eisini granskað føroyska búsetingarsøgu við støði í fornfrøðiligum og søguligum heimildum (1978). Sera stutt og greitt verður búsetingarsøgan lýst í innganginum, sum E. A. Bjørk dómari hevur skrivað til bókina hjá Johs. Ewens: »Jordfællesskab og Udskiftning på Færøerne, Famen Bygd« (1975). (Sí eisini Bjørk 1971). Høvuðsverkið hjá Bjørk »Færøsk Bygderet I—III«, sum tíverri bert finst í fáum fjølritaðum eintøkum, fevnir um eitt sera ríkt heimildartilfar um rættarviðurskiftini í føroyskum bygdum, men kortini ikki bert um hesi, men eisini ríviligar upplýsingar um bygdalívið í síni heild. Hetta verk er eitt tað týðningarmesta í sambandi við gamla bóndasamfelagið. Av meira rættarsøguligum sniði er tað, sum Bjørk hevur skrivað í Fróðskaparrit (1959, 1960, 1961, 1970, 1972). Deyði Bjørks í 1972 var ein sera stórur missur fyri føroyska rættarsøgu og fólkalívsfrøði.

Poul Petersen hevur í stóru bók síni »Ein føroysk bygd«

(1968), sum vann honum licentiatheiti í rættarvísindum, serliga fest seg við viðurskiftini í heimbygd síni, Funningi. Bókin hevur sera stórt heimildaryvrlit.

### *Staðbundnar rannsóknir.*

Fleiri fólkalívfrøðingar hava gjørt staðbundnar rannsóknir í føroyskum bygdum hesi seinastu árin, men framløgurnar av hesum rannsóknum eru í mongum førum ikki lidnar. Kanska hava føroyskir stovnar heldur ikki fingið eintak av øllum rannsóknunum. Men onkur er liðug kortini, t. d. »I'm a Stranger too. A study of the familiar society of the Faroe Islands with special reference to the kinship, economy and demography of a small fishing village«. Soleiðis eitur doktararitgerðin hjá Jonathan Wylie í sosialantropologi við Harvard University 1974. Hetta er ein staðbundin rannsókn av »Álva-bø«. Ritgerðin er óprentað, men finst á mikrofílm, við Harvard, soleiðis at tað ber til at fáa ljósrit av henni.

Licentiatritgerðin hjá Nannu Hermansson við Lunds Universitet »Nólsoy. En färöisk bygd i omvandling« kom út sum bók í 1976. Nanna Hermansson, ið hevur verið savnvørður á Føroya Fornminnissavni, viðger serliga vinnulívið í bygdini úr søguligum sjónarmiði.

### *Alment um landbúnaðarviðurskifti*

Um landbúnaðarviðurskifti er serliga »Forslag og Betænkninger afgivne af den Færøske Landbokkommission« (1911) av týðningi og kanska serliga ískoytið, har m. a. J. A. Lundahl skrivur Bemærkninger om de færøske Landboforhold«. Hetta var upprunaliga útgivið sum serstakt rit í 1851. Eisini Taxatíonsprotokollin ella »Protokol over den i Henhold til Lov angaaende en ny Skyldsætning af Jorderne paa Færøerne af 29de Marts 1867 foretagne Taxation af bemeldte Jorder« (1873), sum er rætta navnið á protokollini, eigur eisini at verða nevnd. Hon er uppáfturprentað í 1973.

Jóannes Patursson hevur í Dimmalætting í 1892 eina áhuga-verða grein, sum hann kallar »Sammenlignende Betragtninger

af Landbrugsforholdene paa Norges Vestkyst og Færøerne«. Annars verður víst til R. C. Effersøe 1886, M. Winther-Lützen 1924, Aa. H. Kampp 1939 og H. J. Jacobsen 1958.

Ein danskur mentanarlandafrøðingur, Jesper Brandt, hevur í eini óutgivnari ritgerð viðgjørt: »Det færøske marketal som landbrugsmæssigt produktionsmål — en kulturøkologisk studie over det færøske marketals oprindelse« (1973) (sí eisini Degn 1930). Eisini eigur at verða víst til hansara vistfrøðiligu lýsing av »Det færøske landbrugssamfund« í eini lærubók frá 1976.

John F. West hevur stóran áhuga fyri føroyskum landbúnarviðurskiftum, t. d. í »Land Tenure in a Faroese Village« (1971) og kanska serliga í óprentaðu doktoraritgerð síni: »The changing character of Faroese communal land tenure during the nineteenth century« (1975 A). Danski studenturin Torben Vestergaard hevur eisini í eini óprentaðari ritgerð skrivað um føroyskar óðalsbøndur; hann viðger serliga viðurskiftini heima á Sandi (1971). Av týdningi t. d. fyri tíðarfesting er eisini bókin »Færøske kongsbønder« Degn 1945.

*Arbeiðslív, velting, kornturking, torvskurður, flutningur o. t.*

Tann sera góða framløgan hjá Ragnar Jirlow: »Drag ur färösk arbetsliv« (1931) var eitt av úrslitunum av rannsóknarferðini til Føroya, sum Göteborgs Historiska Museum skipaði fyri í 1929. Hetta verk Jirlows hevur enn stóran týdning um arbeiðslív í síni heild. Um arbeiðssetningar sí Robert Joensen 1963 A. Rasmus Rasmussen 1949, Jóannes Patursson 1966 og Jóannes Dalsgaard 1956 hava skrivað sera góðar frágreiðingar um gamlan føroyskan veltingarhátt. Frá Dansk Folke-museum hevur serliga Holger Rasmussen fingist við at kanna føroyskan landbúnað. Nevnd skal verða rannsóknin í Koltri (1950). Eitt tað frægasta verk frá hond Holger Rasmussens man vera hansara grein um kornturking og tresking í Kuml 1955. Eisini hansara grein um plógleysa jarðarbrúkið (1957) eigur at verða nevnd, somuleiðis yvirlitið »Færøske kultur-billeder fra omkring århundredeskiftet« (1950), sum kortini er meira alment. Parturin hjá Holger Rasmussen um »Traditio-

nal Ways and Means for Land Transport in the Faroe Islands» er saman við tí hjá John R. Baldwin: »Land Transport in Gásadalur and Mykines, Faroe Islands« tann frægasta frágreiðingin um flutning á landi, sum vit hava. Báðar ritgerðirnar eru útgivnar í 1973. Eisini eiga verkini hjá Jirlow frá 1931, 1935 og 1937 at verða umrødd, í sambandi við flutning á landi. Eisini eigur greinin hjá Heina Olsen (1976) at verða nevnd.

Leypurin er serliga væl viðgjørdur av Jóhannesi av Skarði í Fróðskaparriti 1955 og 1956. Eitt sera hent og gott verk. Eisini hevur Jóhannes av Skarði skrivað um hakan í 1969. Svenski etnologurin Anders Nyman man vera tann einasti, sum hevur skrivað um hoygging í grein síni í Folk-Liv (1957-1958). Um torv og torvskurð finst eingin heildarframløga, men evnið er viðgjørt í fleiri bygdasøgum og endurminningum t. d. hjá Rasmusi Rasmussen 1949, Mariu Eide Petersen 1973 og Sámali Johansen 1971.

### *Neyta og seyðahald.*

Neytahald er viðgjørt hjá Bruun 1929, men er annars eitt lítið viðgjørt evni í etnologiskum bókmentum um Føroyar.

Harafturímóti eru seyðurin og seyðarøktin sera væl viðgjørd av Roberti Joensen. Robert Joensen hevur sjálvur savnað eitt stórt heimildartilfar, sum hann partvíst hevur viðgjørt og givið út í sínum bókum um seyðarøkt (1958 A, 1960, 1968 og 1972). Eitt stutt yvirlit finst eisini í tíðarritinum Jordens Folk 1971. Robert Joensen er sera fjølbroyttur í sínum áhugamálum og hevur sera góðan kunnleika til føroyska bónda- og fólkamentan í síni heild. Robert Joensen er ein av teimum frægastu fólkalívsfrøðingunum vit hava. Aðrir hava eisini skrivað um seyð, t. d. Chr. Matras (1956) hevur skrivað eina stutta ritgerð um »at køkja«, har hann vísir á samband við keltiskt mentanarøki í háttinum at binda tveir seyðir saman uppá. Lýsingar hjá Jesper Brandt av seyðarøktini í Sandoy er sera áhugaverd (1976). Hann lýsir seyðarøktina vistfrøðiliga. Hetta gransk-ingarevni er millum tey mest áhugaverdu í føroyskari fólka-

mentan. Jørgen Landt (1800), Jens Chr. Svabo (1959) og H. J. J. Sørensen (1859), viðgera eisini seyðarøktina nágreiniliga. Av meira praktiskum týðningi er greinin hjá S. Patursson 1949. E. A. Bjørk hevur í eini stuttari grein viðgjørt svínahald í Føroyum í eldri tíð við m. a. at nýta staðarnøvn sum heimild (Bjørk 1970).

*Fiskiskapur og sjóvinna.*

Útróður er umrøddur hjá Svabo 1959 og hjá H. J. J. Sørensen 1959, somuleiðis hjá Rasmusi Rasmussen 1949 og Sámali Johansen 1971, men eisini í øðrum bygdasøgum t. d. J. C. Poulsen 1947. Robert Joensen hevur eisini skrivað eina bók um útróður, serliga viðvíkjandi Klaksvík (1946). Eisini hevur Robert Joensen skrivað um mið og ýti norðanfyri (1958). Til samanberingar kann verða víst til »Mið, plinkar og ýti« (Jákup M. Magnussen og Páll J. Nolsøe 1947), ið er um mið sunnanfyri. Símun Hansen hevur umframt sínar frálíku bygda-søgur (1971 ff) eisini skrivað um útróður og sjómenning. Hann hevur skrivað Norðuroya skipa- og handilssøgu (1960) og eina bók um útróður (1966). Báðar verk av stórum týðningi. Lands-skjalavørðurin Páll J. Nolsøe hevur síðani 1955 givið út Føroya Siglingarsøgu, sum longu telur nógv bind og fleiri eru á veg (Nolsøe 1955 ff). Sofus Pedersen hevur eisini skrivað eitt yvirlit yvir útróður, bjørgini og grind (1958). Sí eisini Mikkjal á Ryggi 1924.

Um føroyska bátin hevur Verland Johansen (1958) skrivað eina frálíka grein. Sum keldutilfar nýtir hann fyri stóran part uppmátningar, sum hann sjálvur hevur gjørt. Jóan Pauli Joensen hevur eisini skrivað eitt sindur um bátin (1977). Her eigur eisini greinin hjá Morten Gøthche: Bådebygning i århundreder (1978) at vera nevnd. Sami maður hevur í hyggju at skriva eina bók um føroyska bátin. Ein sera hugnalig lýsing um dyrging er greinin, sum N. Djurhuus skrivaði í 1949. Sambandið millum smábátar í víkingatíð og føroyska bátin verður viðgjørt av Sverra Dahl (1950).

Í doktararitgerðini hjá Jóan Paula Joensen: »Færøske slupp-

fiskere. Etnologisk undersøgelse af en erhvervsgruppes liv« (1975) verður lívið umborð á sluppunum viðgjørt. Bókin fevnir tíðarskeiðið 1900—1939. Greitt verður frá arbeiði, fiskiskapi, sosialum umstøðum og øðrum lívi og virki hjá fiskimonnum. Ritgerðin hevur sum heimildargrundarlag tilfar, sum er savnað við spurnabløðum og av samrøðum, ið eru tiknar upp á ljóðband. Um fiskiskap í einum størri samfelagsligum høpi eru verk Erlends Paturssonar tey frægastu. Tíðin til 1939 verður viðgjörd í tveimum bindum »Fiskiveiði-Fiskimenn« (1961) og tíðin aftan 1940 verður viðgjörd í trimum bindum, av hesum er kortini bert bind 2 útkomið (1976). Eisini eigur bókin hjá Jákupi í Jákupstovu frá 1971 at verða nevnd. Fólkatrúgv í sambandi við fiskiskap og sjóvinnu verður umrødd í táttinum um fólkatrúgv.

#### *Hvala- og kópaveiði.*

Grindaveiðin er ein kendur táttur í føroyskari fólkamentan og verður nevnt at kalla í øllum bókmentum um Føroyar, soleiðis eisini hjá Tarnovius, Debes, Landt, Svabo og seinni høvundum. Svabo er tann fyrsti, sum viðger grindaveiði í eini serligari grein í 1979. Síðani hava H. C. Lyngbye 1826 og H. C. Müller í 1883 skrivað um grindaveiði, Müller skrivar eisini um døglingaveiðina. Í nýggjari tíð hevur serliga Bjørk (1963) savnað eitt stórt tilfar um grindaveiði, serliga í sambandi við strandrættin.

Jóan Pauli Joensen hevur í »Pilot Whaling in the Faroe Islands« (1976) lýst grindaveiðina úr søguligum sjónarmiði og hevur roynt at vísa á, hvussu teir ymisku partarnir í grindaveiðini eru vaksnir fram. Í hesum verki finnast tilvísingar til bókmentir um evnið.

Kópaveiði er ikki viðgjörd í nakran serligan mun. Jirlow greiðir frá veiðini (1931), og í Mondli 1977 hevur Óli Groth Johannesen eina sera góða lýsing av kópaveiði í Dali (Johannesen 1977).

*Fuglaveiði.*

Fuglaveiðin er eins og grindaveiðin umrødd hjá teimum flestu, serliga Svabo 1959 og Williamsson 1948. Av serligum greinum skal greinin hjá H. C. Müller »Færøernes Fuglefauna med bemærkninger om Fuglefangsten« (1862) verða nevnd. Eisini hevur Sverri Dahl viðgjørt fuglaveiðina á eini ráðstevnu í Bergen 1955 við fyrilestrinum: »Om søfuglen i kulturhistorien« (Dahl 1955) og í Kulturhistorisk Leksikon bind V bls. 18 (1960). Jóhannes av Skarði hevur skrivað um bjargarøkt í Skúvoy (1957). Robert Joensen (1963) ber saman líkskapin millum føroyska og japanska fleygastong. Sí eisini Sverra Patursson 1948.

Størsta og frægasta verkið um fuglaveiðina er kortini bókin hjá fuglafrøðinginum Arne Nørrevang um fuglaveiðina í Føroyum (1977); heimildargrundarlagið eru umframt skjalatilfar frásagnir, sum høvundurin fyri stóran part sjálvur hevur savnað. Bókin finst í føroyskari týðing, sum eitur: »Úr Bjargasøguni«. Rannsóknirnar hjá Arne Nørrevang halda áfram, og vit kunnu vænta okkum meira úr hansara hondum. Hann hevur eisini skrivað eina minni grein um líraveiði, sum kom út í Folk og Kultur 1977.

*Byggisiður.*

Daniel Bruun verður vanliga hildin at vera tann, sum stovnsetti byggigranskingina í Føroyum, tí byggigransking og búsetingagransking er ein týðandi táttur í bók hansara »Fra de færøske Bygder« (1929). Flestu bygningagranskararnir fylgja Daniel Bruun og halda seg til uppfatan hansara, t. d. Holger Rasmussen í 1958 og Curt von Jessen 1974. Her er tað høvuðssjónarmið, at tað føroyska húsið siðsøguliga sæð er vaksið fram úr einum gróthúsi til eini timburhús.

Í sambandi við útveganina av einum føroyskum húsum til danska útisavnið í Lyngby, fekk Bjarne Stoklund, professari í etnologi í Keypmannahavn, áhuga fyri føroyskum byggisiði. Hann hevur skrivað fleiri verk av týðningi um hetta evni, t. d. um føroysku húsini, sum vórðu flutt úr Múla til Sorgenfri

í 1962, eina grein um roykstovu og glasstovu í 1966. Í eini ritgerð frá 1973/74 setur hann tað føroyska húsið í eitt útnyrðings-europeiskt høpi. Fyri honum eru húsini ikki sprottin burtur úr einum grótbýgningi, men hava frá byrjan verið ein stavbýgningur, sum so við og við varð umgyrdur av grótveggjum, sum so aftur fyri ein part eru horvnir í nýggjari tíð. Húsini hava ikki havt eina serliga føroyska menning, men eru partur av einum byggisiði, sum er felags fyri eitt størri øki í Útnyrðings-Europa. Arne Thorsteinsson, savnvørður á Føroya Fornminnissavni, hevur somu uppfatan og heldur seg kunna vísa á fornfrøðislig prógv fyri hesum (Thorsteinsson 1975, 1976 og 1978). Sverri Dahl hevur staðið fyri teimum flestu fornfrøðiligu útgrevstrunum, og hevur hann eisini latið úr hondum frágreiðingarnar frá teimum flestu útgrevstrunum (1951, 1952, 1956, 1958, 1961, 1965, 1970).

Nýggjari føroysk hús eru viðgjørð í eini stuttari grein eftir Poul Morell Nielsen (1971). Nevnd kann eisini verða bókin hjá H. C. W. Tórgarð 1932.

Danski fornfrøðingurin Knud J. Krogh hevur staðið fyri fornfrøðiligum útgrevstrum í kirkjuni heima á Sandi (1975). Úrslitini av hesi rannsókn vísa, at kirkjurnar upprunaliga hava verið stavbýgningar, seinni umgyrdar av grótveggjum fyri síðani at verða klæddar við timbri aftan á at grótveggirnir eru horvnir. Hetta er ein menning, sum samsvarar sera væl við menningina í sethúsunum. Annars hevur Th. Havning (1958) og Sverri Dahl 1968 (J. P. Trap) og 1977 skrivað um kirkjur. Í hesum sambandi kann eisini vera nevnt, at føroyskt kirkjusilvur er vorðið skrásett og avmyndað (Exner 1975).

Úthús eru serliga viðgjørð av Bjarne Stoklund í hansara frálíku grein »Den færøske hjallur« (1963). Hann samanber m. a. hjallin við gróthúsið og kemur til tað úrslit, at hjallurin møguliga er av norrønum og gróthúsið av keltiskum uppruna. Arne Thorsteinsson hevur eisini tikið lut í hesum kjaki (Thorsteinsson 1975, sí eisini Stoklund 1976). Greinin hjá N. Djurhuus (1945) um hjallin er eisini verd at nevna.

*Matur og matsiðir.*

Høvuðsverkið innan føroyska matgransking er greinin hjá Alva Olsson »Färöiska kostvanor« (1954). Í hesum sambandi eigur hennara doktararitgerð »Om Allmogens kosthåll« (1958) eisini at vera nevnd. Bókin »Matur og matgerð« eftir Ólugu Skaale og Marius Johannesen hýsir eisini sera góðari lýsing av føroyskum mati (Skaale og Johannesen 1974). Um mjólk sí Hanus A. Samuelsen 1961: »Um mjólk í føroyskum húsarhaldi«. Úrslitini, sum danska føðslurannsóknarferðin til Føroya kom til í 1936—37, eiga eisini at verða nevnd (Gudjonsson 1940). Johanna Maria Skylv Hansen (1950 ff) og Maria Eide Petersen (1973, 1977) nerta eisini við mat og matgerð. Holger Rasmussen hevur savnað bókmentir um føroyskan mat og matgerð. Hetta yvirlitið er prentað í Etnologia Europea, sum víst verður til (Rasmussen 1971). Jóan Pauli Joensen hevur skrivað eitt sindur um mat og matsiðir umborð á sluppunum (Joensen 1975).

*Klædnabúni og klæði.*

Gransking innan klædnabúna og klæði er eitt sera misrøkt øki her í Føroyum, hóast klædnabúnin verður nevndur hjá høvundum sum Tarnovius 1650, Debes 1673, Landt 1800, Sørensen 1863 og Svabo 1959. Petra Djurhuus hevur í bókaverkinum »Føroyar«, 1. bind, sett saman hetta tilfar, og er hennara verk tað frægasta yvirlitið yvir føroyskan klædnabúna (Djurhuus 1958). Sverri Dahl hevur latið okkum eitt munandi íkast við grein síni um føroyskan fótúbúna (Dahl 1951), og hansara yvirlit um ullararbeiði, heimavirki og annað frá 1958 er sera gott. Eisini eigur greinin hjá Nicolínu Jensen í Faroe Isles Review frá 1977 at verða nevnd.

Hans Marius Debes skráddari eigur allan heiður fyri, at hann fekk í lag at savna og geva út tey føroysku bindingarmynstrini. Fyrsta útgávan av »Føroyskum bindingarmynstrum« kom út í 1932. Síðani eru fleiri øktar útgávur komnar. Tjóðbúnin, føroysk klæði, verður eisini umrøddur í bókini hjá H. M. Debes, sum kom út í 1977.

Um liting hevur Katrina á Trøllanesi (1972) givið út eina snotiliga bók; í hesum sambandi eiga litingarsýnislutirnir í bókini hjá Svabo (1959) eisini at verða nevndir. Í endurprentingini frá 1976 eru hesir endurgivnir í litprenti, meðan sýnislutirnir í fyrstu útgávuni eru úr reinari ull.

*Samband manna millum.*

Í verkinum »Føroyar« teknar Heðin Brú (1958) eina sera livandi mynd av tí gamla føroyska bóndasamfelagnum, soleiðis at ein beinleiðis fær varhugan av gomlum hugsanarhátti. Eisini eiga í hesum sambandi endurminningar hansara at verða nevndar (Brú 1972 ff). Robert Joensen lýsir í bók síni um veitsluhald á vetri (1974) ikki bert veitslurnar og hvussu tær fóru fram, men eisini vinabondini millum bygdur; eisini bók hansara um at glaða og brenna vita eigur í hesum sambandi at verða nevnd (1961).

Norski fólkalívsfrøðingurin Otto Blehr hevur serliga kannað, hvønn týðning skyldskapur hevur í sambandinum manna millum. Hetta hevur hann givið út í trimum smáum men áhugaverdum greinum (1963, 1964, 1970). Blehr hevur sjálvur savnað meginpartin av heimildartilfari sínum heima á Sandi. Skyldskapur verður eisini viðgjørdur av Wylie 1974 og Joensen 1975. »Social Drinking in the Faroe Islands« er navnið á seinastu greinini hjá Otto Blehr um føroyska sosiala mentan (1976). Ein danskur studentur, Elisabeth Vestergaard, hevur skrivað uppgávu um ritualini í tí føroyska bóndasamfelagnum (1971). Heimildirnar eru mest heiman av Sandi. Svenski socialantropologurin Carl-Custaf Thornström hevur skrivað »Eiði og Brox: en kritisk studie over Ottar Brox og utviklinga i eit færøysk lokalsamfunn« (1973), men henda grein er meira um Brox og minni um Eiði.

Maria Andersen hevur sjálv savnað tilfar, sum lýsir viðurskiftini hjá føroyskum gentum í Keypmannahavn (1971), og eigur henda lítla bók eins og greinin hjá Rólandi Waag Høgnesen um føroyingar sum minnilutabólk (1970) at verða nevnd. Tilfarið aftan fyri hesi verk er kanska ikki so stórt, men spurningarnir, sum verða viðgjørdir, eru sera áhugaverdir.

*Hátíðir ársins og lívsins.*

Siðurin at bera barn til dópin í kiltingi er viðgjørdur av Holger Rasmussen (1959). Robert Joensen (1974) lýsir hátíðar- og veitsluhald um veturin, bæði lívs- og árshátíðir. Rasmus Rasmussen (1949) greiðir sera nágreiniliga frá jólnum og frá føstuni. Eisini kann verða víst til Chr. Matras (1924) í hesum sambandi. Rasmus Rasmussen (1949) greiðir eisini sera gjølla frá brúðleypi í Miðvági. Brúðleyp er annars sera væl viðgjørt hjá øllum teim eldru høvundunum. Tarnovius 1950, Debes 1673, Landt 1800, Svabo 1959, Sørensen 1862, H. C. Lyngbye 1820 og Hammershaimb 1846 víðgera brúðleypshátíðina gjølla hvør í sínari ritgerð. Siðurin at yrkja um drunn verður lýstur av Chr. Matras (1957), sum setur hann í samband við keltiska tradisjón. Fólkalívslýsingarnar í anthologiini hjá Hammershaimb (1891) eru eisini í mongum førum sera góð dømi um føroyskt lív á hátíðardøgum. Sum dømi um siðir umborð á skipum kann siðurin at geva einum ungum steikipannuna á rassin verða umrøddir (Joensen 1975 B).

*Fólkatrúgv og fólkahugsan.*

Amtmaðurin C. Pløyen hevur í 1846 skrivað eitt sindur um pátrúgv og gandaørindi, men eisini Hammershaimb (1846, 1852 og 1969) hevur savnað upplýsingar um fólkatrúgv. Sagnirnar bæði hjá Hammershaimb og Dr. Jakobsen (1898—1901) lýsa væl fólkatrúnna. Í nýggjari tíð hevur serliga Andreas Weihe (1938) við bókini »Tjóðminni« savnað ikki bert fólkatrúgv, men eisini sagnir og orðtøk. Eisini eigur »Føroysk orðafelli og orðtøk« hjá Jóan Chr. Poulsen (1958) at verða umrødd eins og Chr Matras (1924): »Fornur hugsunarháttur«, har hann víðger fólkatrúgv og siðir. Fornminnisfrøðingurin Mortan Nolsøe hevur í eini óprentaðari magistararitgerð sett saman eitt stórt tilfar um fólkatrúgv í sambandi við útróður (Nolsøe 1964). Í hesum sambandi eigur eisini grein hansara um navngávu av føroyskum miðum at vera nevnd (Nolsøe 1977).

Fólkatrúgv í sambandi við sluppfiskiskap er serliga viðgjørt av Jóan Paula Joensen 1975, og hann hevur eisini viðgjørt

tradisjónina um mannin umborð í einum minni verki frá sama ári. (Joensen 1975 A). Í einum øðrum verki verður tradisjónin í sambandi við útróður samanborin við tradisjónina umborð á sluppunum (Joensen 1978). Eisini Eyðun Andreassen viðger í grein síni »Hamferð. Varsel om ulukker på sjøen på Fæøyane« (1977) fólkatrúgv í sambandi við sjógvin.

Sviin Bo Almqvist, ið er professari í Dublin, hevur skrivað eina sera áhugaverda ritgerð um niðagrís (Almqvist 1971).

Bókin hjá R. K. Rasmussen »Gomul føroysk heimarád« (1959) er einasta verk um føroyskan fólkakunnleika um heilsurád. Tað skal verða viðmerkt, at R. K. Rasmussen skrivaði bókina á danskum, og at Jóhannes av Skarði hevur týtt til føroyskt.

### *Skaldskapur av manna munni, fólkatónleikur og dansur.*

Hóast evnini, ið eru bólkað í hesum tátta, ikki eru tey sum eg havi fingist mest við, so ditti eg mær kortini at skriva um ta gransking, sum er gjørd innan hetta økið, tí hetta er ein partur av okkara fólkamentan, sum eigur at verða viðgjørdur saman við hinum pørtunum av fólkamentanini.

J. Chr. Svabo savnaði í síni tíð kvæði, sum Chr. Matras hevur givið út í bók í 1939. H. C. Lyngbye gav í 1822 út: »Færøske Quæder om Sigurd Fofnersbane og hans Æt«, í høvuðsheitunum er henda útgáva grundað á uppskriftirnar hjá J. H. Schrøter av Sjúrdarkvæðum. Uppskrift hansara er seinni vorðin útgivin við viðmerkingum av Chr. Matras (1951—53). Útgávan hjá Lyngbye av kvæðunum vakti miklan ans, og stuðlaðir av áhugaðum í Danmørk fóru menn undir at skriva niður kvæðini. Úrslitið var fleiri kvæðabøkur, t. d. »Sandoyarbók«, sum var skrivað liðug í 1831. Hon rúmar 93 kvæði. Ein onnur er »Fugloyarbók«, sum rúmar 97 kvæði. Eisini eiga »Sumbiarbók« og »Koltursbók« at verða nevndar. Av hesum er »Sandoyarbók« undir útgávu, tað fyrsta bindið er útkomið (Jóannes í Króki 1968).

Svend Grundtvig og Jørgen Bloch savnaðu øll tey føroysku kvæðini fyri at geva tey út í stórverkinum »Føroya Kvæði«

ella »Corpus Carminum Færoensium«. Arbeiði teirra var at kalla liðugt í 1878, men av tí at Gruntvig doyði, varð útgávan fyribils av ongum. Síðani hava Chr. Matras og N. Djurhuus átiðið sær útgávuna av verkinum. Danski kvæðagranskarin Erik Dal hevur skrivað eitt stutt fororð, men tann endaligi inngangurin og evnisskráin eru enn ikki útgivin. Jan de Vries: »Studieën over Færøische Balladen« (1915) og Helmut de Boor: »Die Färöischen Lieder des Nebenlungenzyklus« (1918) eru enn verk av týðningi innan kvæðagranskingina. Verkini hjá Liestøl um føroysk kvæði eiga eisini at verða nevnd (1915, 1917) saman við yvirliti hansara í Nordisk Kultur (1931—56).

Sum eitt av úrslitunum av arbeiðinum við handbókini: »The Types of the Scandinavian Medieval Ballad« (Johnson et al. 1979) hevur Svale Solheim viðgjørt evnið »Færøysk-norsk i folkevisediktninga« (1970). Mortan Nolsøe hevur eisini skrivað týðningarmiklar greinir innan kvæðagransking (1972, 1976 A, 1976 B). Poul Skårup hevur skrivað um »Kilderne til de færøske viser om Karl den Store« (1966).

Eisini amerikumenntu hava víst áhuga fyri føroysku kvæðunum. Patricia Conroy hevur í 1974 skrivað eina doktararitgerð við lærda háskúlan í Berkeley (California) sum kallast: »Faroese Ballads and Oral-Formulaic Composition«, (Conroy 1974); í hesum sambandi kann greinin hjá O'Neil: »The Oral-Formulaic Structure of Faroese Kvæði (1970) eisini verða nevnd. Patricia Conroy hevur annars eisini viðgjørt Sniolvs kvæði í serstakari grein (1978). Thorkil Knudsen (1961) hevur skrivað um funksjónina hjá kvæðunum í eini grein, sum hann kallar »Arbejdsweise og danseweise«. Um kvæðarar og kvæðing sí Jóannes Patursson 1922/45, 1924 og 1926. Eisini Sverri Patursson (1908) hevur skrivað um tann føroyska dansin. Av týðningi fyri føroyska dansin er eisini bókin hjá Hulda Garborg 1922. Bók hennara »Songdansen i Nordlandi« kom út fyrstu ferð í 1903.

Um skjaldur hevur Birgitte Hylin (1971) latið eitt fitt íkast. Frá Dansk Folkemindesamling hava serliga Hjalmar Thurén og Håkon Grüner-Nielsen viðgjørt føroyskan fólkátónleik og

føroyskan dans (Thurén 1901, 1908, Grüner-Nielsen 1909, 1934, 1945). Saman hava teir givið út »Færøske Melodier til danske Kæmpeviser« (1923). Eisini eigur yvirlitsgreinin hjá Chr. Matras um skaldskap av manna munni frá 1958 og yvirlitið um dansin sum N. Djurhuus (1958) hevur skrivað at verða nevndar. Báðar í verkinum »Føroyar«.

Egil Bakka hevur saman við Mortani Nolsøe og Ólavi Hátún skrivað eitt hent yvirlit um dans, kvæðayrking og kvæðaløg í Faroe Isles Review (Bakka et al. 1977).

Tann andaligi sangurin í Føroyum er serliga viðgjørdur av danska tónleikafrøðinginum Karl Clausen og dóttur hansara Marianne Clausen. Í 1969 gav Karl Clausen út ritgerðina »Færøske folkemelodier i dansk sang og forskning« (Clausen 1969), og í 1975 kom út »Åndelig visesang på Færøerne«. Støðið undir hesum verki er eitt stórt savningararbeiði; bert ein partur av savnaða tilfarinum er útgivin í verkinum, bandupptøkurnar eru annars varðveittar á Fróðskaparsetrinum. Í hesum verkinum verður sangurin lýstur í sínum rætta umhvørvi við viðmerkingum frá Ole Jacobsen, Mariu Eide Petersen og Hans Iversen. Eitt yvirlit yvir fólkátónleikagransking í Føroyum finst hjá Suppan 1977.

Umframt kvæði hevur V. U. Hammershaimb eisini savnað hópinn av øðrum frásøgnum av manna munni: sagnir, orðtøk og fólkatrúgv. Hetta var á fyrsta sinni givið út í Antiquarisk Tidsskrift (1846—48 og 1849—1951) og í Annaler for Nordisk Oldkyndighed og Historie (1846). Hetta er seinni savnað saman og givið út í Savni 1969. Suðuroyarpresturin J. H. Schrøter gav eisini í 1849—51 út føroyskar sagnir, men hann er ikki so vandin við heimildargrundarlagnum.

Høvuðsverkið um sagnir og ævintýr er savnið hjá Jakob Jakobsen (1898—1901). Verkið hevur dyggan inngang, yvirlit yvir sagnir og ævintýr og viðmerkingar. »Færøsk sagnhistorie« (Jakobsen 1904) eigur eisini at verða nevnd, somuleiðis Greinir og ritgerðir, sum John Davidsen greiddi til prentingar í 1957.

Svenski fólkaminnisfrøðingurin Åse Nymann er kortini tann, sum í nýggjari tíð hevur arbeitt mest við føroyskum ævintýr-

um; hon hevur savnað eitt stórt savn og hevur sum fyrstu úrslit givið út tvær minni ritgerðir »Färöska sagoberättare« (1964) og »Etniska särdrag i den färöiska folksagotraditionen« (1970).

### *Søgulig yvirlit.*

Jørgen Steining hevur í verkinum »Føroyar« (1958) skrivað eitt yvirlit yvir Føroya søgu, eisini eigur yvirlitið hjá Rólandi Waag Høgenesen (1968) í bókini »Færinger — Frænder« at verða nevnt. Tað rúmasta yvirlitið um føroyska søgu á enskum máli er bókin hjá John F. West »The Emergence of a Nation« (1972). Bókin er eisini umsett til danskt (1974). Fyri tíðina 1535—1655 kann bókin hjá Louis Zachariassen (1961) nevast eins og bókin hjá N. Andersen um Føroyar í tíðini 1600—1707 (Andersen 1896). Henda bók varð í 1964 útgivin av nýggjum við navnaskrá. Anton Degn »Oversigt over Fiskeriet og Monopolhandelen paa Færøerne 1709—1856« eigur eisini at verða nevnd (Degn 1929). Ein ungur danskur søgumaður Peter Korsgaard Nielsen hevur nýliga skrivað eina ritgerð um kongliga einahandilin í tíðarskeiðinum 1709—1776 (Korsgaard Nielsen 1976). Minnisritið fyri avtøkuna av einahandlinum eigur í hesum sambandi eisini at verða nevnt (Joensen et al. 1955).

### *Hjálpargøgn.*

Í flestu verkum um Føroyar finnast bókmentaskráir; her skal serliga verða víst til bókaskráanna í verkinum Føroyar (1958), sum Ole Jacobsen hevur skipað fyri, í J. P. Trap: Danmark 13, sum Ulf Zachariassen hevur skipað fyri og skráanna í bókini hjá J. F. West (1972).

Holger Rasmussen hevur í Fortid og Nutid 1964 skrivað eitt yvirlit yvir mentanarsøguligar bókmentir um Føroyar, eisini hevur hann í 1968 givið eitt stutt men frálíkt yvirlit yvir føroyska fólkamentan. Um skaldskap av manna munni finnast upplýsingar í bókmentasøgunum hjá M. A. Jacobsen 1921 og Chr. Matras 1935. Føroysk viðurskifti verða eisini viðgjørð í bók Brobergs: »Folkemindeforskningens historie i Mellem- og

Nordeuropa» (1953) eins og í bókini hjá Dal »Nordisk folkeviseforskning siden 1800« (1956).

Í Folk-Life 1978 hevur Ian Withaker skrivað um »Recent Anthropological Studies of the Faroe Islands 1971—1975«.

Føroysk fólkamentan verður eisini viðgjørd í bókaverkinum Nordisk Kultur og í Kulturhistorisk leksikon for nordisk middelalder.

At enda skal Varðin, sum kom út á fyrsta sinni í 1921 verða nevndur. Í hesum tíðarriti eru ofta góðar lýsingar av føroyskum fólkalívi og fólkamentan. Í 1977 kom evnisývirlit yvir 1.—40. bind av Varðanum (1921—1972). Í Fróðskaparriti (Annales Societatis Scientiarum Færoensis) finnast nakrar fólkalívsfrøðiligar og fólkaminnisfrøðiligar ritgerðir. Fróðskaparrit kom út á fyrsta sinni í 1952. Síðani 1975 hevur Føroya Fornminnisavnið givið út eitt lítið tíðarrit, »Mondul«, sum kemur út trýggjar ferðir um árið. Í hesum riti verða mentanarsøgulig evni av ymiskum slag viðgjørd. Her eigur kanska serliga greinin um myndirnar hjá Born frá um leið 1790 at verða nevnd (Thorsteinsson og Joensen 1977).

Eitt fólkalívsfrøðiligt heimildartilfar finst eisini í teimum ymisku jolabløðunum og jolabókunum. Hetta tilfar er alt útskrivað og finst atgongt á Landsbókasavninum.

### *Granskingarstovnar.*

Í sambandi við gransking innan føroyska fólkalívsfrøði eiga eisini teir mentanarsøguligu granskingarstovnarir, sum vit hava her á landi, at verða nevndir. Hetta eru stovnar sum goyma heimildir, sum kunnu nýtast í granskingararbeiðinum. Hesir stovnar eru Føroya Landsbókasavnið, Føroya Fornminnisavnið, Føroya Landsskjalasavnið, Fróðskaparsetur Føroya og Útvarp Føroya.

Landsbókasavnið er elsti stovnurin. Her finst ymist skjala-tilfar m. a. tað, sum lá eftir dr. Jakobsen. Her kunnu vit vænta at finna alt, sum er skrivað á føroyskum máli og so gott sum alt, sum er skrivað um Føroyar og føroysk viðurskipti. Partvís útskriving av føroyskum bløðum finst eisini á Landsbóka-

savninum, nógv av siðsøguligum áhuga, tí t. d. kann verða víst til samrøðu við 90 ára gomlu bóndakonuna Annu Mariu Olsen í Dimmalætting 1935. Eisini eru allar jólabøkur útskrivaðar. Føroya Fornminnisavn hevur umframt antikvariskar uppgávur, eisini útgrevstrar, fólkalívsfrøðiligar rannsóknir o. a. Trotið á goymslurúm hevur havt við sær, at ikki so nógv hevur verið savnað tey seinastu árin, sum tað átti. Kortini hevur savnið meir enn 5000 savnsnummur (gripir) við fleiri undirnumrum. Eisini er eitt frásagnasavn við at verða bygt upp; tað telur í løtuni upp ímóti 1000 frásagnarnr. Skrásetingin er við at verða gjørd tíðarhóskandi, men tað verður ein góð løta, áðrenn skráin kemur at virka sum hon skal.

Føroya Landsskjalasavn hýsir almennu skjølum landsins, av hesum hava nógv týdning fyri fólkalívsfrøðina, t. d. skifti, grannastevnuprotikollir o. a.

Fróðskaparsetur Føroya, Føroyamálsdeildin, hýsir hópin av fólkalívshemildum, serliga kvæðaupptøkum. Deildin hevur eitt stórt ljóðbandasavn. Eisini er seðlasavn til føroysku orðabókina at finna á hesum stovni. Men óliðug skráseting av tilfarinum ger, at tað ikki er so lætt at koma at. Eitt týðandi keldutilfar í hesum sambandi er tað tilfar, sum er komið Fróðskaparsetrinum í hendur gjøgnum tær ritgerðarkappingar, sum setrið hevur skipað fyri.

Útvarp Føroya hevur til at nýta í útvarpssendingum savnað eitt stórt og gott tilfar, sum verður goymt í goymslum útvarpsins. Útvarp Føroya fór í 1965 at geva út tíðarritið Úrval. Tíðarritið kom út fyri seinastu ferð í 1971. Her eru fleiri av sendingum útvarpsins prentaðar.

Fleiri upplýsingar um hesar stovnar eru at finna í NIF Publications No I: Nordisk folkedigtning og folkemusik. Inventering af originalmateriale i nordiske institutioner (1972). Um Føroya Fornminnisavn hevur Arne Thorsteinsson skrivað eina grein í 1975.

## BÓKMENTIR Í BÓKSTAVARØÐ

- Almqvist, Bo 1971: Niðað(n)grísur. Í Arv. Tidskrift för Nordisk Folkminnesforskning. Vol. 27, 1971. Stockholm.
- Andersen, Maria 1971: Føroyskar gentur í Keypmannahavn. Hitt føroyska studentafelagið. Keypmannahavn.
- Andersen, N. 1895: Færerne 1600—1709. København (Endurprentað, Tórshavn 1964).
- Andreassen, Eyðun 1977: Hamferð. Varsel om ulukker på sjøen på Færøyan. Tradisjon. Tidskrift for Folkeminnevitenskap nr. 7. 1977.
- Andreassen, Poul 1977. Úr Vágs søgu. Vágur.
- Arge, N. J. 1978: Argjamenn. Ein ættarsøga. Tórshavn.
- Bakka, Egil, Mortan Nolsøe og Ólavur Hátún 1977: The Faroese Dance. Faroe Isles Review Vol. 2, 1977. Tórshavn.
- Baldwin, John R. 1973: Land Transport in Gásadalur and Mykines, Faroe Islands. Land Transport in Europe. Ed. by A. Fenton, J. Podalák and H. Rasmussen. Folkelivs studier 4. København.
- Blehr, Otto 1963: Action Groups in a Society with Bilateral Kinship: A Case Study from the Faroe Islands. Ethnology vol II, No 3.
- 1964: Ecological Change and Organizational Continuity in the Faroe Islands. Folk, vol. 6, No. I. København.
- 1970: Kan nyere socialantropologiske synspunkter på menneskelig samhandling og samfunn være til hjelp for lokalhistorikeren? Scandia, Bd. 36. Lund.
- 1976: Social Drinking in the Faroe Islands. Ethnos 1974, 1—4. Stockholm.
- Björk, E. A. 1956—63: Færøsk Bygderet I—III, Matrikulstovan. Tórshavn (Fjølritað útgáva).
- 1959: Strandrætturin í Føroyum. Fróðskaparrit 8. Tórshavn.
- 1960: Heimrustir. Fróðskaparrit 9. Tórshavn.
- 1961: Óðalsrætturin í Føroyum. Eitt yvirtilt yvir søguligu tilgongdina og orsøkir hennara. Fróðskaparrit 10. Tórshavn.
- 1970: Svinehold på Færerne i ældre tid. Fróðskaparrit 18. Tórshavn.
- 1971: Jordfordeling og ejendomsret. Jordens Folk. Etnografisk Revy 1971 nr. 1. København.
- 1972: Børkuvísa (Potentilla erecta). Fróðskaparrit 20. Tórshavn.
- 1975: Jordfællesskab og udskiftning. Indledning ved E. A. Björk. Í Ewens 1975.
- de Boor, Helmut 1918: Die Färöischen Lieder des Niebenlunzenzyklus. Heidelberg.
- Brandt, Jesper 1973: Det færøske marketal som landbrugsmæssigt produktionsmål. En kulturøkologisk studie over det færøske marketals oprindelse. Speciale i kulturgeografi ved Københavns Universitet. (óprentað). Fint á Fróðskaparsetri Føroya.

- 1976: Det færøske landbrugssamfund. Í Agger, Peder og Brandt, Jesper  
 1976: Om økologi. En introduktionsbog. Hans-Reitzels Forlag. København.
- Brú, Heðin 1958: Hitt gamla bóndasamfelagið, Føroyar II. Keypmannahavn.
- 1972 ff: Brot úr endurminningum. Varðin 40. bind. Hefti 3—4. Framhaldandi síðani tá.
- Bruun, Daniel 1901: Færøerne, Island og Grønland paa Verdensudstillingen i Paris 1900. København.
- 1902: Blokstuerne paa Kirkebo og i Thorshavn. Í Architekten 5. árg. 1902. Eisini í Studier af Nordboernes Kulturliv V. hft. 1. København 1904.
- 1902 A: Hesten i Nordboernes Tjeneste paa Island, Færøerne og Grønland. Udgivet af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab. København.
- 1902 B: Det høje Nord. Færøerne, Island og Grønlands Udforskning. København.
- 1903: Færøske Bygdekirker. Architekten 5. árg. 1903, København. Eisini í Studier af Nordboernes Kulturliv V, hft. 2. København 1904.
- 1904: Fra de færøske Bygder. Tidskrift for Landøkonomi. København. Eisini í Studier af Nordboernes Kulturliv. 3. bd. 3. hft.
- 1906: Middelalderlige Bygninger paa Kirkebo. Architekten 8. árg. København.
- 1906 A: Om Ederfuglevarp paa Færøerne og Island. Rapport afgiven til Indenrigsministeriet. København. Eisini í Meddelelser fra Direktoratet for den kongelige grønlandske Handel IV. København 1906.
- 1907: Gammel Bygningsskik paa Færøerne. Foreningen til norske Fortidsmindesmærkers Bevaring. Aarsberetning for 1906. Kristiania.
- 1915—19: Turistruter paa Færøerne. København.
- 1922 (ritstj.): Færøerne. Natur. Geologi. Klima. Plantevækst. Dyreliv. Befolkning. Erhverv. Sysselbeskrivelser. Udarbejdet af Daniel Bruun et al. Gyldendal. København.
- 1929: Fra de færøske Bygder. Samlede Afhandlinger om gammeldags Sæd og Skik. København.
- Clausen, Karl 1969: Færøske folkemelodier i dansk sang og forskning. Fra Færøerne: Úr Føroyum V 1969. København.
- Clausen, Karl og Marianne 1975: Åndelig visesang på Færøerne. Fra Færøerne: Úr Føroyum VII—VIII. København.
- Claussøn-Friss, Peder 1632: Norriges oc omliggende Øers sandfærdige Bescriffuelse (1952). København.
- Conroy, Patricia Lee 1974: Faroese Ballads and Oral-Formulaic Composition. Dissertation submitted in partial satisfaction of the requirement for the degree of Doctor of Philosophy in Scandinavian Languages and

- Litteratures in the Graduate Division of the University of California, Berkeley. Óprentað. Finst á Fróðskaparsetri Føroya.
- Dahl, Sverri 1950: Fornt og føroyskt bátasmíð. Varðin 27. Tórshavn
- 1951: Fornar toftir í Kvívík. Varðin 29. Tórshavn.
- 1951 A: Føroyskur fótbúni. Varðin 29. Tórshavn.
- 1952: Tvey fornminni í Syðrugøtu. Fróðskaparrit vol. 1, Tórshavn.
- 1955: Om søfuglen i kulturhistorien. Det 12. nordiske folkelivs- og folke-minnforskermøte Bergen, Voss 11.—15. mai 1955. (Fjølritað).
- 1958: Heimavirki, handverk og amboð. Føroyar II. Keypmannahavn.
- 1958 B: Toftarannsóknir í Fuglafirði. Fróðskaparrit 7. Tórshavn.
- 1960: Fuglefangst. I Kulturhistorisk Leksikon for Nordisk Middelalder, Bind V. København.
- 1961: Bústaður á Eingjartoftum, Sandavági. Fróðskaparrit 10. Tórshavn.
- 1965: Víkingabústaður í Seyrvági. Fróðskaparrit 14. Tórshavn.
- 1968: Havnar kirkja. Gøta.
- 1970: Um ærgi og ærgitoftir. Fróðskaparrit 18. Tórshavn.
- 1976: Timber Churches of the Faroes. Faroe Isles Review vol. 1, nr. 2 1976. Tórshavn.
- Dahl, Sverri og J. Rasmussen 1956: Víkingaaldargrøv í Tjørnuvík. Fróðskaparrit 5. Tórshavn.
- Dal, Erik 1956: Nordisk folkeviseforskning siden 1800. København.
- Dalsgaard, Jóannes 1956: Gomul føroysk kornvelting. Oyggjaskaggi 1956 nr. 8 ff.
- Debes, H. M. 1932: Føroysk bindingarmynstur. Tórshavn. Økt útgáva 1949. Tann seinasta kom út 1969.
- 1977: Søgur úr gomlum døgum. Tórshavn.
- Debes, Lucas Jacobsen 1673: Færoæ et Færoa reserata, det er Færøernis og færøiske Indbygges Beskrivelse. København. Endurprentað Tórshavn 1950 og 1963. Facsimileudgave af originaludgaven fra 1673 ved Jørgen Rischel. København 1963 + bind við viðmerkingum.
- Degn, A. 1930: Marken som Værdienhed paa Færøerne. Historisk Tidsskrift, Rk. bd. 1. København.
- 1945: Færøiske Kongsbønder 1584—1884. Tórshavn.
- 1934 (útgev.): Kommissionsbetænkningen 1709—10 ang. Færøernes Tilstand ved Kongens Overtagelse af Enehandelen paa Færøerne. Tórshavn.
- Djupeadal, Reidar 1957: Jens Christian Svabo I. Varðin 32. Tórshavn.
- 1957—1969: II. Svabo og orðabókastarv hansara. Varðin 33.
- Djurhuus, H. A. (rits.) 1950: Livet paa Færøerne i billeder og tekst. København.
- Djurhuus, N. 1945: Hjallurin. Útiseti 1945. Keypmannahavn.
- 1949: Fram við landi. Útiseti IV 1949. Keypmannahavn.
- 1958: Dansurin. Føroyar I. Keypmannahavn.

Djurhuus, Petra 1958: Føroyskur klædnabúni. Føroyar I. Keypmannahavn. Effersøe, R. C. 1886: Landbruget og Husdyrbruget paa Færøerne samt Midler til Husdyrbrugets Fremme.... Med bemærkninger af Inspektør Feilberg. København.

Ewens, Johs. 1975: Jordfællesskab og Udskiftning paa Færøerne. Færoensia vol. X. København.

Exner, Bent 1975: Færøsk kirkesølv. København.

Fróðskaparrit. Annala Societatis Scientiarum Færoensis. Tórshavn 1952 ff. Færøerne. Turistforeningen for Danmark. Årbog 1951. Red. af Kr. Bure Færøerne I og II. København 1958.

Føroyar I og II. Keypmannahavn 1958.

Føroya kvæði. Corpus Carminum Færoensium. A. Sv. Grundvig et J. Bloch comparatum. Herausgegeben von N. Djurhuus und Chr. Matras. København 1941—72.

Band I. Teil 1. 1951. Band I. Teil 2. 1954. Band I. Teil 3. 653 síður. Nr. 1—31.

Band II. Teil 1. 1941. Band II. Teil 2. 1942. Band II. Teil 3. 1944. 408 síður. Nr. 32—60.

Band III. Teil 1. 1944. Band III. Teil 2. 1945. 378 síður. Nr. 61—90.

Band IV. Teil 1. 1946. Band IV. Teil 2. 1967. 358 síður. Nr. 91—105.

Band V. 1968. 8 + 331 síður. Nr. 106—113.

Band VI. 1972. 10 + 490 síður. Nr. 114—236.

Føroyskur Bókalisti 1955 ff, Føroya Landsbókasavn. Tórshavn.

Garborg, Hulda 1922: Songdansen i Nordlandi. 3. útg. Bergen.

Grüner-Nielsen, H. 1933: Dans paa Færøerne. Nordisk Kultur, bd. XXIV, Oslo.

1945: De færøske kvadmelodiers tonalitet i middelalderen. Færoensia vol. I. København.

Gudjonsson, Sk. V. (red.), 1940: P. Carl Petersens Ernæringsekspedition til Færøerne 1936—1937. Nyt Nordisk Forlag. Arnold Busch, København.

Gøthche, Morten 1978: Bådebygning i århundreder. Velkommen til Færøerne 1978. Anders Nyborg. København.

Hammershaimb, V. U 1846: Færøske Sagn. I Annaler for Nordisk Oldkyndighed og Historie. København. (Endurprentað í Savni. Tórshavn 1969).

1847: Meddelelser fra en Rejse på Færøerne 1847—48. Olufas Kvad.

I Antiquarisk Tidsskrift 1846—48. København. (Endurprentað í Savni, Tórshavn 1969).

1852: Færøske Kvæder, henhørende til Hervarar Saga.

Sigmundar Kvæði.

Færøske Folkesagn.

Færøske ordsprog.

Nogle Færøske Talemåder.

- Barneviser og remser.  
Færøske gåder.  
I Antiquarisk Tidskrift 1849—1951, København. Endurprentað í Savni, Tórshavn 1969).
- Hammershaimb, W. 1846: Om Brøllupsskikke paa Færø. Morskabslæsning for Den Danske Almue nr. 4. 1846. København.  
1891: Færøsk Anthologi I og II. København. (Endurprentað 1947 og í 1969).  
1969: Savni, Tórshavn.
- Hansen, Johanna Maria Skylv 1950—73: Gamlar Gøtur 1—4. Tórshavn.  
Hansen, J. Símun 1960: Havið og vit. Norðoyggja skipa- og handilsøga. 1. partur. Klaksvík.  
1966: Norðdepil. Eitt 100 ára minni. Klaksvík.  
1966: Havið og vit. 2. partur. Minniligir dagar. Klaksvík.  
1971 ff: Tey byggja land 1— . Klaksvík.
- Havning, Thomas 1958: Bygdakirkjur, Føroyar I. Keyppannahavn.  
Hermansson, Nanna 1975: Válkurin úr Skálavík. Mondul nr. 2, 1975. Tórshavn.  
1976: Nólsoy. En färöisk bygd i omvandling. Skrifter utgivna av Etnologiska sällskapet i Lund nr. 5. Lund.
- Hjalt, Edward 1953: Sands søga. Felagið Varðin. Tórshavn.  
Hørskjær, E. (rits.) 1970: De danske kirker. Bornholm, Færøerne, Grønland. Bind 19. København.
- Holm, P. A. 1856: Skildringer og Sagn fra Færøerne. København.  
Hylin, Birgitta 1971: Skjaldur. En studie över barnvisan och barnramsan på Färöarna. Fra Færøerne: Úr Føroyum VI. København.
- Høgnesen, Róland Waag 1968: Færøernes historie frem til den anden verdenskrig. I Færingar — Frænder. Red. A. Ølgaard. København.  
1970: Færøerne og færingar. Jordens Folk. Etnografisk Revy nr. 3 1970. København.  
1971: Færøernes historie. Jordens Folk. Etnografisk revy. nr. 1 1971. København.
- Isaksson, Olov og Sören Hallgren 1976: Färöbilder. Stockholm.
- Jacobsen, Jørgen-Frants 1936: Færøerne. Natur og Folk. Tórshavn. Útgivið av nýggjum í 1953 og í 1970.
- Jacobsen, M. A. 1921: Úr bókmentasøgu okkara. Tórshavn. Endurprentað 1972.
- Jacobsen, Ole 1971: P. L. Panum og Færøerne. Fra Færøerne: Úr Føroyum VI. København.
- Jakobsen, Jakob 1898—1902: Færøske Folkesagn og Æventyr. København. (Nýggj útgáva, Tórshavn 1961—64).  
1904: Færøernes sagnhistorie. Tórshavn.  
1957: Greinir og ritgerðir. Tórshavn.

- Jákupsstovu, Jákup í 1972: Kor Fiskimanna í Føroyum: Wage determination and working conditions for fishermen in the Faroe Islands. Tórshavn.
- Jensen, Nicolina 1977: Wool — Faroese Gold. Faroe Isles Review vol. 2, No 1, 1977. Tórshavn.
- Jessen, Curt von 1974: Det færøske hus. Í Trebyer i Norden. Foreningen til norske fortidsminnesmerkers bevaring. Oslo.
- Jirlow, Ragnar 1931: Drag ur färöisk arbetsliv. Rig. 1931.  
1931 B: En lapsk klövsadel och dess ursprung. Rig 1931.  
1935: Ett ålderdomligt bärredskap och dess utbredning. Ymer 1935.  
1937: Das Tragan mit dem Stirnband. Acta Ethnologica 1937.
- Joensen, Einar (útg.) 1953—56: Tingbókin 1615—54. Tórshavn.  
1958: (Útg.) Løgtings- og vártingsbókin 1955—66. Tórshavn.  
1961: (Útg.) Løgtingsbókin 1966—77. Tórshavn.
- Joensen, Robert 1942: Klaksvíkar bygd í søgu. Ein stutt frágreiðing frá upphavi til 1900 við mesta denti á 19. øld. Tórshavn.  
1948: Útróður 1845—1945. Meginparturin viðvíkjandi útróðrinum frá Klaksvík. Klaksvík.  
1958: Bøleiðin. Klaksvík.  
1958 A: Royvið. Klaksvík.  
1960: Greivabitin. Klaksvík.  
1961: At glaða og brenna vita. Klaksvík.  
1963: Føroysk og japansk fuglastong. Ein samanburður. Fróðskaparrit vol. 12. Tórshavn.  
1963 A: Eitt sindur um setningar. Fróðskaparrit 12. bók. Tórshavn.  
1968: Býta seyð og fletta. Klaksvík.  
1971: Fåreavl. Jordens Folk. Etnografisk Revy nr. 1 1970. København  
1972: Vambarkonan. Klaksvík.  
1974: Høgtíðir og veitsluhald á vetri. Klaksvík.
- Joensen, Jóan Pauli 1975: Færøske sluppfiskere. Etnologisk undersøgelse af en erhvervsgruppes liv. Skrifter från Folklivsarkivet i Lund nr. 17. Lund. Eisini givið út sum Supplementa nr. 6 í Annales Societatis Scientiarum Færoensis. Tórshavn 1975.  
1975 A: »Lemperen« eller »Manden ombord«. Arv. Tidskrift för Nordisk Folkminnesforskning. Vol. 31, 1975. Stockholm.  
1975 B: Steikipannuna á rassin — eitt føroyskt riddaraslag. Mondul nr. 2. Tórshavn.  
1976: Pilot Whaling in the Faroe Islands. Ethnologia Scandinavia 1976. Lund.  
1977: The Faroese Boat. Faroe Isles Review vol. 2, no 1 1977. Tórshavn.  
1978: Tradition och miljö i färöisk fiske. Í Tradition och miljö. Red. Lauri Honko. Liber 1978.
- Joensen, J. K., A. Mortensen og P. Petersen 1955: Føroyar undir frúmun handli í 100 ár. Tórshavn.

- Johannesen, Eyðun 1971: Den religiøse og verdslige kultur. Jordens Folk. Etnografisk Revy 1971 nr. 1. København.
- Johannesen, Óli G. 1976: Kópaveiða í Dali. Mondul 1976 nr. 2. Tórshavn.
- Johannesen, Sámal 1970: Á bygd fyrst í tjugundu öld. Vágur.
- Johansen, Verland 1958: Føroyskt bátasmíð, Føroyar I. Keypmannahavn.
- Jonsson, B. R., S. Solheim og E. Danielsson 1978: The Types of the Scandinavian Medieval Ballad. Stockholm etc.
- Kampp, Aa. H. 1939: Færøernes landbrug. I Naturens Verden 23årg. København.
- 1950: Færøerne. Folk og Erverv. Nýggjar útgávur í 1967 og í 1973 og 1975 undir heitinum: Lær selv Færøerne.
- Knudsen, Thorkild 1961: »Arbejdsweise og danseweise«. Nordisk seminar i folkedigtning (Aalborg, september 10—11, 1961). Edited by Laurits Bødker. Nordisk Institut for Folkedigtning. Skrifter nr. 2. København.
- Króki, Jóhannes í 1968: Sandoyarbók I. Samskipað útgávuna hevur Rikard Long. Mentunargrunnur Føroya Løgtings. Tórshavn.
- Krogh, Knud J. 1975: Seks kirkjur heima á Sandi. Mondul 1975 nr. 2. Tórshavn.
- Landt, Jørgen 1800. Forsøg til en Beskrivelse over Færøerne. København. (Endurprentað, Tórshavn 1965).
- Liestøl, Knut 1915: Norske trollviser og norrøne sagnar. Kristiania.
- 1917: Færøyske og norske folkeviser. Maal og minne 1917.
- 1931: Færøiske viser. Nordisk Kultur vol. IX. København.
- Lunddahl, J. A. 1851: Nogle Bemærkninger om de færøske Landboforhold. Udgivne af Indenrigsministeriet. København.
- Lyngbye, H. C. 1820: Noget om Færøerne, især om de der brugelige Bryllupsskikke. Magazin for Rejseiaftagelser 1. Bd. 1820.
- 1820 A: Efterretninger om adskillige Oldsager og Mærkværdigheder paa Færøerne. Antiquariske Annaler III. København.
- 1822: Færøiske Quæder om Sigurd Fofnersbane og hans Æt. Med et Anhang. København.
- 1826: Om Grindfangsten paa Færøerne, tilligemed Bidrag til Grindens Naturhistorie. Tidskrift for Naturvidenskab.
- Magnussen, Jákup M. og Páll J. Nolsøe 1947: Mið plinkar og ýti. Landnámsrit. Tórshavn.
- Matras, Christian 1924: Fornur hugsunarháttur. Gamli siðir og gomul trúgv. Varðin 4. Tórshavn.
- 1932: Stednavne på de færøske Norðuroyar. Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie. København.
- 1935: Føroysk bókmentasøga. Keypmannahavn.
- 1939: (ed) Svabos færøske Visahaandskrifter. København.
- 1951—53 (ed): J. H. Schrøters optegnelser af Sjórdar Kvæði, Færoensia vol. III. København.

- 1956: Caigeann og køkja. Fróðskaparrit 5. Tórshavn.
- 1957: Drunnur. Fróðskaparrit 6. Tórshavn.
- 1958: Skaldskapur av manna munni, Føroyar II. Keypmannahavn.
- Mondul. Tórshavn 1975 ff.
- Mohr, Janus 1974: Lív og lutir. Frásagnir úr Hoyvík og av Hvítanesi. Hoyvík.
- Müller, H. C. 1862: Færøernes Fuglefauna med Bemærkninger om Fuglefangsten. Videnskabelige Meddelelser fra den naturhistoriske Forening. København.
- 1883: Oplysning om Grindefangsten på Færøerne. Videnskabelige Meddelelser. Naturhistorisk Forening. København.
- Nielsen, Peter Korsgaard 1976: Den kongelige enehandel på Færøerne 1709—1776. Specialopgave i historie ved Københavns Universitet. (Óprentað). Fint á Fróðskaparsetri Føroya.
- Nielsen, Poul Morell 1971: Færøske bygdehuse i vor tid. Jordens Folk. Etnografisk Revy 1971 nr. 1. København.
- Nielung, Ole 1968: Bygdetyper på Færøerne. Kulturgeografi 1968 nr. 1. København.
- Nolsøe, Mortan 1962: A Folkloristic Field Survey Tour in the Faroes in the Summer 1962. Arv 1962—63. Uppsala.
- 1964: Trúgv og siðir í samband við útróður í Føroyum. Magisterafhandling i folkeminnevitenskap ved Oslo Universitet 1964. (Óprentað handrit). Fint á Fróðskaparsetri Føroya.
- 1972: Some Problems concerning the Development of the Faroese Heroic Ballad. Jahrbuch für Volksliedforschung. 17. Jahrgang. Berlin.
- 1976 A: Noen betraktninger om forholdet mellom ballade och sagaforlegg. Sumlen — årbok för vis- och folkmusikforskning, Stockholm.
- 1976 B: Ein »rímnaflokkur« í føroyskari tungulist. Fróðskaparrit 24. Tórshavn.
- 1977: Navnagávan á føroyskum miðum. Fróðskaparrit 25. Tórshavn.
- Nolsøe, Páll J. 1955 ff. Føroya siglingarsøga. Tórshavn.
- Nordisk Folkedigtning og Folkemusik. Inventering af originalmateriale i nordiske institutioner. NIF Publications No 1, Nordisk Institut for Folkedigtning. København 1972.
- Nyman, Anders 1958: Hay Harvesting Methods on the Faroe Islands. Folk-Liv. Acta Ethnologica at Folkloristica Europæa. Tom XXI—XXII 1957—58. Stockholm.
- Nyman, Åsa 1964: Färöiska sagoberättare. Fróðskaparrit 13. Tórshavn.
- 1970: Etniska särdrag i den färöiska folksagotraditionen. Fróðskaparrit 18. Tórshavn.
- Nørrevang, Arne 1977 A: Fuglefangsten på Færøerne. Rhodos, København.
- 1977 B: Úr Bjargasøguni. Týtt hevur Hans Thomsen, Rhodos. København.

- Olsen, Anna Maria 1935: Ein føroysk bóndakona. Samrøða við tað 90-ára gomlu Onnu Mariu Olsen í Saksun um ymisk viðurskipti í svunnum tíðum. Í Dimmalætting 1935, 58. árg. nr. 26 og eftirfylgjandi bløð.
- Olsen, Heini 1976: Milestones in the North Atlantic. A Story of Isolation and Communication. Í Faroe Isles Review Vol 1 No 1 1976. Tórshavn.
- Olsson, Alfa 1954: Färöiska kostvanor. Rtg 1954.  
1958: Om allmogens kosthåll. Studier med utgångspunkt från väst-nordiska matvanor. Göteborg.
- O'Neill, Wayne 1970: The oral-Formulaic Structure of Faroese Kvæði. Fróðskaparrit 18. Tórshavn.
- Panum, P. L. 1847: Iagttagelser anstillede under Mæslinge-Epidemien på Færøerne i Aaret 1846. Bibliothek for Læger, jan—april 1847. København. Lutvíst endurprentað í Fra Færøerne/ Úr Føroyum VI 1971. København.
- Patursson, Erlendur 1961: Fiskiveiði — Fiskimenn. Minningarrit Føroya Fiskimannafelags 1911 — 14. november — 1961. I og II. Tórshavn.  
1976: Fiskivinna og fiskivinnumál 1940—1970. vol. 2, Tórshavn.
- Patursson, Jóannes 1882: Sammenlignende Betragtninger af Landbrugsforholdene paa Norges Vestkyst og Færøerne. Í Dimmalætting 1892, 15. árg. nr. 30 og 31. Tórshavn.  
1922—1945: Kvæðabók. Lagt til rættis og frágreitt hevur Jóannes Patursson I—V. Tórshavn.  
1924: Tríggjar føroyskar kvæðakempur. Í Norsk Årbog 1924 utg. v. Torleiv Hannaas. Bergen.  
1926: Ymislig kvæðing. Varðin 6. Tórshavn.  
1966: Tættir úr Kirkjubøar søgu. Varðin. Tórshavn.
- Patursson, Sjørður 1949: Seyðurin. Samfelagsrit. Tórshavn.
- Patursson, Sverri 1908: Nøkur orð um hin føroyska dansin. Tórshavn.  
1948: Fuglameingi er landsvirði. Tórshavn.
- Pedersen, Sofus 1958: Útróður, bjørgini og grindin. Føroyar I. Keypmannahavn.
- Petersen, Poul A. 1966: Um Mikladals bygd. Tórshavn.
- Petersen, Ludvig 1963: Sandavágs søga. Tórshavn.
- Petersen, Maria Eide 1973: Konglar. Tórshavn.  
1977: Rekar. Tórshavn.  
1975: Religiøs Sæd og Skik på Nólsoy og i Funningur omkring 1900. Fra Færøerne: Úr Føroyum VII—VIII. København.
- Petersen, Poul 1968: Ein føroysk bygd. Tórshavn.
- Pløen, Chr. 1840: Erindringer fra en Rejse til Shetlandsøerne, Orkneyøerne og Skotland i Sommeren 1939. København. Endurprent, Tórshavn 1966.  
1846: Færøske Trylleformularer. Annaler for Nordisk Oldkyndighed og Historie 1846. København. Endurprentað í Savn. Tórshavn 1969.

- Poulsen, Jóan Christian 1947: Hestsøga. Tórshavn.  
 1958: Føroysk orðafelli og orðtøk. Tórshavn
- Rasmussen, Holger 1950: Færøske kulturbilleder omkring Aarhundrede-skiftet. København.
- 1951: Kultúr. En færøsk bygd. Fra Nationalmuseets Arbejdsmark 1951. København.
- 1955: Korntørring og -tærskning. Kuml 1955.
- 1957: Der pfluglose Feldbau auf den Färöer. Í Agrarethnographie, 1957, XIII.
- 1958: Husbygning. Færøerne I. København.
- 1959: Carrying »í kiltungi«. A Faroese Christening Custom. Folk 1959. København.
- 1964: Færøsk Kulturhistorie. Fortid og Nutid vol. XXII hæfte 3/4 1964. København.
- 1968: Føroysk Fólkamenning. Hitt føroyska Studentafelagið í Keypmannahavn. København.
- 1973: Traditional Ways and Means for Land Transport in the Faroe Islands. I Land Transport in Europe. Ed. by A. Fenton, J. Podolák and H. Rasmussen. Folkivs studier 4. København.
- 1971: Die Nahrungsforschung auf den Färöer, Ethnologia Europaea Vol V 1971.
- Rasmussen, R. K. 1959: Gomul føroysk heimaráð. Týtt hevur Jóhannes av Skarði. Annales Societatis Scientiarum Færoensis. Supplementum III. Tórshavn.
- Rasmussen, R. 1949: Sær er siður á landi. Endurminningar. Tórshavn.
- Ryggi, Mikkkjal Dánialson á 1924: Útróður í Føroyum áður í tíðini. Í Norsk Årbog 1924 útg. ved. Torleiv Hannaas. Bergen.
- Ryggi, Mikkkjal Dánjalsson á 1940: Miðvinga søga. Tórshavn.
- Samuelsen, H. A. 1961: Um mjólk í føroyskum húsarhaldi. Varðin 34. Tórshavn.
- Schrøter, J. H. 1849—51: Færøsk Folkesagn. Optegnede af J. H. Schrøter. Antiquarisk Tidsskrift 1849—51. København.
- Skarði, Jóhannes av 1955: Føroyski leypurin I. Fróðskaparrit 4. Tórshavn.  
 1956: Føroyski leypurin II. Fróðskaparrit 5. Tórshavn.  
 1957: Eitt sindur um bjargarøkt í Skúvoy. Varðin 37. Tórshavn.  
 1969: The Faroese Spade. Faroese Cultivating Spades and Their Use. I The Spade in Northern and Atlantic Europe. Belfast. Endurprentað við nýggjum litmyndum í Faroe Isles Review vol. 2 1977. Tórshavn.
- Skaale, Óluva og Johannesen, M. 1974: Matur og matgerð. Tórshavn. Nýggj útgáva 1976.
- Skårup, Povl 1966: Kilderne til de færøske viser om Karl den Store. Fróðskaparrit 15. Tórshavn.
- Solheim, Svale 1970: Færøysk-norsk i folkevisediktinga. Fróðskaparrit vol. 18. Tórshavn.

- Steining, Jørgen 1958: Ældre og nyere historie. Færøerne I. København.
- Stoklund, Bjarne 1962: Færøhuse til Frilandsmuseet. Budstikken 1962. Årbog for Dansk Folkemuseum og Frilandsmuseet. København.
- 1963: Den færøske hjallur. Budstikken 1963. Årbog for Dansk Folkemuseum og Frilandsmuseet. København.
- 1966: Røgstue og glasstue. Nationalmuseets Arbejdsmark 1966. København.
- 1973/74: Das färöische Haus und die Wohnkultur Nordwesteuropas. Ethnologia Europæa VII 1973/74.
- 1976: Gróthús og hjallar — ein viðmerking. Mondul 1976 nr. 2. Tórshavn.
- Stove, Sverre og Jacobsen, Jacob 1944: Færøyan. Oslo.
- Sørensen, H. J. J. 1859: Nogle Bemærkninger om Færøerne, foranledigede ved den Fremstilling af Forholdene på bemeldte Øer, som findes i »Den Danske Stat« af Ed. Erslev, 1855—57. Dansk Månedsskrift 1859. Endurprentað í Fra Færøerne: Úr Føroyum IV 1971. København.
- 1860: Endnu nogle Bemærkninger om Færøerne. Dansk Maanedsskrift 1860. Endurprentað í Fra Færøerne: Úr Føroyum VI 1971. København.
- 1862: Erindringer fra Færøerne. Dansk Maanedsskrift 1862. Endurprentað í Fra Færøerne: Úr Føroyum V, 1969. København. Med indledning af Ole Jacobsen.
- Suppan, Wolfgang 1977: Musikethnologische Forschungen auf den Färöer-Inseln. Acta Musicologica Vol II, Fasc. I, 1977.
- Svabo, Jens Chr. 1779: Om den færøske Marsviin-Fangst. Det almindelige Danske Bibliothek. Et Maanedsskrift 3. bd. København.
- 1924: Føroyaferðin 1781—82. Úrval við fororði av M. A. Jacobsen. Tórshavn.
- 1959: Indberetninger fra en Reise i Færø 1781 og 1782. Udgivet af N. Djurhuus. Selskabet til Udgivelse af færøske Kildeskrifter og Studier. København.
- 1966: Dictionarium Færoense I. Færøsk-dansk-latinsk ordbog. Udgivet efter håndskrifterne af Chr. Matras. Færoensia vol VII. København.
- 1970 Dictionarium Færoense II. Indledning og registre.
- Tarnovius, Thomas 1950: Færøers Beskriffuelser (1669). Udgivet ved Håkon Hamre. Færoensia 2. København.
- Taxationsprotokol 1873: Protokol over den i Henhold til Lov angaaende en ny Skyldsætning af Jorderne paa Færøerne af 29de Marts 1867 foretagne Taxation af bemeldte Jorder. Kjøbenhavn. Endurprentað, Tórshavn 1973.
- Thornström, Carl-Gustaf 1973: Eiði—Eysturoy. Færöarna — en kritisk studie över Ottar Brox och utvecklingen av lokalsamhälle. Antropo-

- logiska Studier, oktober 1973. Antropologföreningen vid Stockholms Universitet. Í norskari týðing »Eiði og Brox: en kritisk studie over Ottar Brox og utviklinga í eit færøysk lokalsamfunn. Syn og Segn, Vol 79 no 10.
- Thorsteinsson, Arne 1975: Søgá og virkseml Føroya Fornminnisavns: Mondul nr. 2 1975. Tórshavn.
- 1975: Syllagroypingar. Mondul nr. 3. 1975. Tórshavn.
- 1975: Hugleiðingar um gróthús. Mondul nr. 3 1975. Tórshavn.
- 1975: The Testimony of ancient Architecture. Faroe Isles Review Vol 1 nr. 1 1976. Tórshavn.
- 1977: Heimildir um seyðamjólking í Føroyum. Fróðskaparrit 25. Tórshavn.
- 1978: Forn búseting í Føroyum. Fróðskaparrit 26. Tórshavn.
- Thorsteinsson, A. og Joensen, Jóan Pauli 1977: Myndirnar hjá Born. Mondul nr. 3, 1977. Tórshavn.
- Thuren, Hjalmar 1908: Folkesangen på Færøerne. København.
- Tórgarð, H. C. W. 1932: Føroysk hús. Tórshavn.
- Trap, J. P. 1968: Danmark. Bd. 13: Færøerne. København.
- Varðin 1921 ff. Tórshavn. Evnisyvirilit 1—40 bind útgivið í Tórshavn 1977.
- Trøllanesi, Katrína á 1972: Plantulitng. Gøta. Úrval. Tórshavn 1965 ff.
- Vestergaard, Elisabeth 1974: Det færøske bondesamfunds ritualer. Studenterfeltrapport nr. 3, Moesgaard. Institut for etnografi og socialantropologi. Aarhus Universitet (fjølritað). Finst á Føroya Fornminnisavni.
- Vestergaard, Torben 1974: Færøske odelsbønder. Studenterfeltrapport no. 2. Moesgaard. Institut for etnografi og socialantropologi, Aarhus Universitet (fjølritað). Finst á Føroya Fornminnisavni.
- Vries, Jan de 1915: Studeen over Færøsche Balladen. Haarlem.
- Weihe, Andreas 1933: Søgá og søgn. Tórshavn.
- 1938: Tjóðminni. Tórshavn.
- West, John F. 1971: Land Tenure in a Faroese Village. Saga-Book 1970 vol 18, parts 1—2. Viking Society for Northern Research. University College.
- 1972: Faroe: the Emergence of a Nation. London (C. Hurst & Co).
- 1974: Færøerne. En nation og dens historie Gyldendal København. På dansk ved Palle Koch.
- 1975: How old is the Faroese grannastevna? Fróðskaparrit vol 23. Tórshavn.
- 1975 A: The changing character of Faroese communal land tenure during the nineteenth century (Nottingham: John F. West) Doktoraritgerð (Ph. D.). Finst á Føroya Landsbókasavni.

- Williamson, Kenneth 1948: *The Atlantic Islands. A study of the Faroe Life and Scene*. London. Økt útgáva í 1970.
- Winther, Niels 1875: *Færøernes Oldtidshistorie*. København.
- Winther-Lützen, M. 1924: *Landbruget paa Færøerne*. Udgivet ved Landbrugsministeriet paa Foranledning af det færøske Landbrugsudvalg. Tórshavn.
- Withaker, Ian 1978: *Recent Anthropological Studies of the Faroe Islands 1971—1975*. Folk-Life 1978.
- Wylie, Jonathan S. 1974: *I'm a Stranger too. A study of the familiar society of the Faroe Islands with special reference to the kinship, economy and demography of a small fishing village*. A thesis presented by Jonathan Stiles Wylie to Department of Social Relations in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy in the subject of Social Anthropology. Harvard University. Fínt á Fróðskaparsetri Føroya.
- Ølgaard, A. (rits.) 1968: *Færingar — frænder*. Sprog, historie, politik og økonomi. Gyldendal. København.
- Ziska, Andreas J. 1959: *Tórshavn, lív og vøkstur*. Tórshavn.

#### SUMMARY

##### Faroese Folk Culture. Literature and Research.

The survey describes the literature and research which has been produced in the field of Faroese Folk Culture since Lucas Debes wrote his book in 1673. The survey is divided into two main sections. In the first section the literature is listed by subject with short notes as to the nature and content of the research. In the second section the literature is listed alphabetically with essential bibliographical information.